

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.9. Templata sunt instituta ad honorem Dei, nostrumque commodum & sic ea reueriti sunt Theodosius & Valentinianus Imperatores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

§. 9. *Tempia sunt instituta ad honorem Dei, nostrumque commodum, & sic ea reueriti sunt Theodosius & Valentinianus Impetatores.*

quod si templa habueritis, quæ loca fuissent honori deputata, quo Deos vestros coleritis, clare patet quod non erant in commodum vestrum instituta, nec solidum vobis præstabant subsidium: Nec hoc mirum est, quia clare non poterant.

24
Lib. 3. de civ. c. 17.

Hinc collige reuerentiam, qua templa sunt colenda, tam ex eo quod honorate teneamus Deum, qui à hoc ea partem faciter instituit, quam ob nostrum commodum ac beneficia, quæ in eis recipimus. Admirabilem suspicimus D. Augustini discursum contra Gentiles Romanos, quibus dii sui vel demones perhaerant, quod mala famis, pestis, ac belli quibus incessanter affligebantur ex eo provenirent, quod permitterent à Christianis ut Deum prædicari quendam crucifixum: ac in negligentia supplicium, eo quod Principes ac Republicæ illos minime persequerentur. Hoc autem adeo peterebatur, ut nihil magis satagerent SS. Doctores, quam libros conscribere variorumque edere tractatus, quibus hanc impugarent arguerentque blasphemiam. Ut fecerunt D. Clemens Alexandr. Diu. Cyrtianus, Priamus, Arietius, & ea intentione composuit D. Augustin. illos viginti duos libros de Civitate Dei, quos nemo satis vitæquam laudaverit. Inter varios sublimes tractatus quos eo animo composuit, non minimus est Lib. 3. in quo conatur catalogum conscribere compositum ex ipsis probatissimis Romanorum auctoribus, ne forte dixerint (inquit) me ex proprio ista cerebro consingere, in quo describit omnia mala ac damna quibus indefinenter opprimebantur, etiam antequam essent Christiani, aut in otio notum esset nomen Christianorum, singillatim eis ostendens per temporum decursus graviores pestilentias, frequentiores ac continuatas, famis incensas, bella sanguinolentiora, Tiberis inundationes longè vberiores. A quibus ipse percunctatur: Dicite mihi Romani, ubi tum temporis vestri latebant dii, cur vobis non sunt auxiliari, cur non his malis eripuerunt? Dicere non poterant, quod eo tempore his illi plagis punirentur in supplicium negligentia, quam in persequendis cadendisque Christianis committebant. Vbi enim erant illi, dum lues grassaretur tali tempore in populo Romano adeo contagiosa? Et ubi, quando ab hostium copijs coarctabantur, erantque illis sinistra omnia? An vobis templa decerant idolorum? An illa honorare neglexistis? Erat hic casus;

V.
D. Aug.
refellit
Romanorum
blasphemiam.

In memem vobis veniat (inquit) id quod tali tempore contigit: cum enim populus tam grati premeretur lue, ut cum per annum integrum durasset, necdum se remitteret, accessisset ad templum Esculapij, Dei Medices remedium postulantes. Respondit vobis oraculum, ut templa consuleretis Sybillarum. Attende quæso, inquit D. Augustin. quo illos remittat, ad libros Sybillarum, de quibus eleganter Cicero testatur, quod ob dictorum obsecrationem, eos unusquisque ad suum interpretaretur intentum. Tandem quod ex illis divini eorum didicerunt, hoc erat, ut scirent, quod si tam horrendis plecterentur rei supplicij, hanc esse causam, quod eorum multi templa polluerent Deorum, & ab illis eos abstulissent et ea sibi singuli in domum vendicarent, quo fuit honori Dei Esculapij satisfactum: *Tunc ergo dictum est eam esse causam pestilentia quod plurimas ades sacras multi occupatis privatim tenerent, sic in terram à magno importita vel deserta crimine Esculapij liberatus est. Et hæc erat illa ratio, quam dabant oracula frequentius, aduersitatum, ac calamitatum quibus Republica Romana in communem puniebatur, & eiusdem pluri in singulari dicebant enim hæc omnia illis provenire, quia templa profanabant: & hoc ipsum atuspices in diebus Ciceronis affuturum in simili occasione ipso Cicero e hoc attestante.*

Li. de Di. uniate.

Hoc concessio, quæ D. August. adeste Romanorum, quis tantam ingessit vobis audaciam videtur Deorum vestrorum templa profanandi, & in Vires in ades vestras commutandi: Aliam non invenietis, nisi quod ex perimento didiceratis, quod liqui dem templa illa erecta erant in honorem Deorum vestrorum, non tamen ad emolumentum vestrum: cum ipsa vos doceat experientia, quod nunquam alicui, vel in aliquo ferrent mani auxilium: *Vade à mul. u. ades ista sue uni occu. si sint pala nomine prohibente: nisi quia tanta numerum Deorum, turba à frustra fuerat suorum, atque ita loca paulatim deserebantur, ut vacua sine ullius offensione humana saltem re. viderentur. Non sic. stis sciendum D. Avog. est tēplis: licet enim in illis Deum velut in pro- Tom. 5. pria lux Maiestatis domo honoramus: in illis tamen*

tamen infirmus eius recipimus misericordias; quas nos lex docet Christiana: ubi nescia non is delicta ignoscuntur, gratia conferuntur, dona tribuuntur, imo saepe adeo visibilia, sicut facta probantur in illis miracula, praesertim in aliquibus devotione dedicatis particulari Deo, Divaeque virgini consecratis, vel Archangelo Michaeli vel SS. Apostolis, aut alijs sanctis in singulari. Si Romani templi illa revereri distice vult, quia loca esse cognoscant, ex quibus nullam habuerunt utilitatem, ac proinde ea, ut prophana habuerunt, quum iustum est nos nostra revereri templi, ubi tanta reconducitur bona, qua consequimur, pro ut declaravimus;

Ser. in E. uang. Ete nos reliq. Ista. 26. 30. D. BERN. III. Qui in templo Deu offendit non videbit eius gloriam.

Expendit D. Bern. locum illum Iasae: in terra sanctorum iniqua gessit, & non videbit gloriam Domini. Horrenda sunt haec terribilia. Non videbit gloriam Domini. Communitio valde terribilis. Quid enim caetera in ea videre, si haec non videatur. Quidquid pro nobis fecit Deus ad hoc ordinatur, ut eius gloria perscrutetur. Ad hoc nos creavit, ad hoc nobis Angelos destinavit, custodes, ad hoc de caelis descendit, ad hoc vixit in mundo triginta tribus annis, ad hoc mortuus est, ad hoc sanguinem suum pro amque consecravit. Si haec non obtineat, ut gloria, quae excipit, proficiat: Et cui haec inquit comminationem illi, qui Deum offensus, & peruersa parat in terra sanctorum. In terra sanctorum iniqua gessit. Quae est haec terra nisi templum? Hic locus est Sancti sanctorum Dei scilicet: Dominus est in loco isto: locus est Angelorum sanctorum, locus sacerdotum & ministrorum per quos Deus nostrum omnium operatur sancta enim, Hic ne praesumpsit iniqua perere: hic illi in faciem verpum ostendit (a) Hic suis voluit dare locum idolis: Non videbit gloriam Domini.

(a) haez las ingas. IV. Similitudo.

Hinc intelligit (inquit D. Chryso.) quo respectu, quae reverentia sit tibi ingrediendum in templum. Si e intrare oporteat aulam palatii in qua Rex cum filijs suis ac magnatibus in throno sedet, ut liberam praestet audientiam, & digna es distindat, qua morum intras modestia compositis: qua tremens adillas reverentia qua raurata e cunctis circumstant praesentes? Vide num ibi motus quis exerceat dissolutos, num quis leuter confabuletur, num locis occupetur ac ludicris? An non videbit eos, qui corruptibiles, Ho 26. in temporalique ac terreno Regi assistant, quam sint ad Cor. imm. b. les non loquentes, non oculo huc, & illuc mittentes, sed terret: Ex istis documentum accipit hominis, & vel sic assistite Deo, quasi terrenum Re-

gem accessari. Ad minus non eam deferens Deo reverentiam, quam terreno regi defers, qui vermis est mortalis, infirmus, & terreae saccus, ac miseriam cumulus ex natura sua talis, qualis tu es? Faxit Deus, ut considerares, quando templum ingrederis, in cuius tu prodeas, veniasque praesentiam?

Hinc sumpsit originem illa constitutio quam ediderunt, ut pij, ita magni Imperatores Theodosius & Valentinianus circa immunitates Ecclesiarum, in qua statuit, ut quantumlibet gravis quis sit malefactor, intrans in Ecclesiam, nemine possit apprehendi, si tunc ibi tunc ac securus, velut qui in Dei praesentia Sufficit profugus istu Dei auxilium, cuius & anima & leges, & ipsa etiam Regia Maiestas subiecta est. Et quae Statuta dam addunt magis ponderis verba, quibus illi Imperatorem pietate, quam celsitudine nonnulli Imperatores fatentur, quod accedentes ad templum, Ecclesiam ad eius vestibulum turbamini tunc in statu reuerentiam, & de capite regalem deponerent coronam. Et nos qui semper iusto Imperij armis circumdamur, quosque sine armatis stipulatoribus esse non conuenit, Dei templum ingressuri, foris arma relinquimus, & ipsum etiam diademata deponimus, & cum submissioribus Imperij spectem praesertimus, eo magis Imperij nostri maiestati praesertitur. Nec hoc illis sufficiebat, insuper templum ingressi circa altare locum capere non praesumebant, eo tantummodo propius accedebant, dum suas humiliter demissione dedicarent oblationes, quo peracto denuo retrocedebant: Ad sacra quoque Altaria, munera tantum offerendorum causa accedimus, & cum circumspicimus sacrorum adiutem ingressuri sumus, statim egredimur, nec quidquam ex propinquitate vobis arrogamus. Papae quidem vestigiis in ipse, quam apertis fidei bellis ingreditur: Sic tibi intrare competeret. Custodi, pedes tuos ingrediens domum Dei: Sic te monet Spiritus S. diligenter adverte qua ratione pedes stantias quales intrinsecas, quando subinitate domum Dei oportet. D. Salomus Episcopus hoc principaliter intelligit de pedibus animae. Ve. In cap. 4. rum Olympiodorus de pedibus interpretatur Ecclesiae corporis, quasi formans argumentum. A minori VI. ad manus. Custodi, monet, pedes tuos. An non Pedes satis diceret, custodi caput tuum, ut apertum custodissem te manum ad pileum, vel biretum, quod diadema in eo defers, ut illud de capite tollas? Non est templum ob hoc arguendus: quia hoc spectat, quod Moyse contigit. Visti hem, hic vidit magnam ignis in rubo, eo properat spectaculum viturus: iam proximis factus illi, Deum audit sibi praecipiente:

Habetur in actis Concilij primi ad Ephesini. Sufficit profugus istu Dei auxilium, cuius & anima & leges, & ipsa etiam Regia Maiestas subiecta est. Et quae Statuta dam addunt magis ponderis verba, quibus illi Imperatorem pietate, quam celsitudine nonnulli Imperatores fatentur, quod accedentes ad templum, Ecclesiam ad eius vestibulum turbamini tunc in statu reuerentiam, & de capite regalem deponerent coronam. Et nos qui semper iusto Imperij armis circumdamur, quosque sine armatis stipulatoribus esse non conuenit, Dei templum ingressuri, foris arma relinquimus, & ipsum etiam diademata deponimus, & cum submissioribus Imperij spectem praesertimus, eo magis Imperij nostri maiestati praesertitur. Nec hoc illis sufficiebat, insuper templum ingressi circa altare locum capere non praesumebant, eo tantummodo propius accedebant, dum suas humiliter demissione dedicarent oblationes, quo peracto denuo retrocedebant: Ad sacra quoque Altaria, munera tantum offerendorum causa accedimus, & cum circumspicimus sacrorum adiutem ingressuri sumus, statim egredimur, nec quidquam ex propinquitate vobis arrogamus. Papae quidem vestigiis in ipse, quam apertis fidei bellis ingreditur: Sic tibi intrare competeret. Custodi, pedes tuos ingrediens domum Dei: Sic te monet Spiritus S. diligenter adverte qua ratione pedes stantias quales intrinsecas, quando subinitate domum Dei oportet. D. Salomus Episcopus hoc principaliter intelligit de pedibus animae. Ve. In cap. 4. rum Olympiodorus de pedibus interpretatur Ecclesiae corporis, quasi formans argumentum. A minori VI. ad manus. Custodi, monet, pedes tuos. An non Pedes satis diceret, custodi caput tuum, ut apertum custodissem te manum ad pileum, vel biretum, quod diadema in eo defers, ut illud de capite tollas? Non est templum ob hoc arguendus: quia hoc spectat, quod Moyse contigit. Visti hem, hic vidit magnam ignis in rubo, eo properat spectaculum viturus: iam proximis factus illi, Deum audit sibi praecipiente:

Exod. 3. 5. Solue calcamentum de pedibus tuis: locus enim in quo stas terra sancta est. Ne huc approximes calcatus sed nudus & discalcatus, q. d. vsque ad pedes te decet esse compositum, quos magna oportet respectu moueas; quanto magis caput; quanto magis oculus? quanto magis cor? Idem Iosue contigit, dum illi apparet Angelus in campo Hiericho, ad quem dum propius cogitat accedere, respondet illi Angelus: fige pedem: *Solue calcamentum.* Magna reuerentia tibi in hoc campo conuenit incedere: quia ego in illo sum, attende qua ratione pedem promoueas. Si tibi de pedibus sit erandum, si circumspiciendum qualiter illos dirigas, quid erit de capite? de corde? de anima? de oculis? de genibus?

Ios. 5. 10.
Tract. 8.
Num. 8.
Exo. 28.
39.

VII. Mandauit Deus, vt sacerdos coram Domino ingrederetur, inter alia vestitus ornamenta, tunica indueretur hyacinthina, qua totus corporiretur, & illa circumquaque foret oculata. Hoc significare voluit ex opinione quorundam, de quibus diximus in nostris Tractatibus, illud quod vulgata nostra lectio habet: *Stringeque tunicam,* legunt alij ex Hebræo, *Oculabis vel ocellabis.* Quod significat: Implebis illam oculis. Hac vestitus intret sacerdos, qui in conspectu Domini ingreditur. Quotquot ad templa festinamus, sacerdotes sumus, non de numero consecratorum, ad missæ sacrificium offerendum, sed inter illos censendi, de quibus dixit D. Petrus, quod conueniat nobis hostias offerre spirituales cordis nostri & animæ, hostias laudum, & oblationes gratiarum. *Ad offerendas hostias spirituales:* mortificationis, orationis, resignationis voluntatis operumque penitentia ad hoc templum ingrederis; quocirca vt in illud introeas, tunicam oportet assumamur hyacinthinam, qua toti contegamur, quæ colore fulgeat cælesti: omnes cælestes esse debemus, cogitationes nostræ, verba nostra, nostri motus. *Ecclesiastam* (monet nos D. Nilus D. Chrysostomi discipulus) *vt cœlum adis, & nihil in ea aui loquere,* vt aut age, quod terram sapias. Hoc à nobis replicat, teste D. Cypriano, sacerdos, dum ait: *sursum corda.* (Perpente, quam antiquus ille mos fuerit illis in Ecclesia verbis vt) quasi nobis precipiat, vt simus sicut D. Ioannes Evangelista, qui vocem audiuit de cælo dicentem: *Ascende huc.* Amice ascende sursum: & subito spiritu suum efferebatur: quamuis enim corpus esset in terra, spiritus sublimis cœlos ascenderat, in conspectu Dei, SS. Angelorum, omniumque beatorum. *Ideo & sacerdos ante orationem, præsentat*

apoc. 4. 1.

ne præmissa, parat fratrum mentes, dicendo: *sursum corda;* vt dum respondent plebs: *habemus ad Dominum, admonentur, nihil aliud se quam Dominum cogitare debere, claudatur contra aduersarium peccus, & soli Deo pateat, nec ad se hostem Dei, tempore orationis adire patiatur.* Non hic terrenæ admittendæ sunt sollicitudines, non mundanæ cogitationes: omnes hæc ad templum auitant exclusæ vestibulum. Hoc est, etiam cum Moyse verbera relinquere virgarum, vt intres in terram sanctam, & totus in cælo cogitatione conuerteris. Hæc autem tunica plena est oculis, quos homo in omnibus habeat, Deum, Angelos, sanctoque conspiciens, suas considerans cogitationes, verba sua, suos motus: sit graui reuerentia plenus quæ pateat ex oculis: hæc enim de causa sancta illa animalia quæ vidit D. Ioannes in conspectu diuinae Maiestatis, vt ait, plena erant oculis, quibus magna signata reuerentia, ibidem præsentibus assistebant, qui in hoc deficit, puniatur, & qui non vt homo templum ingreditur, sed vt animal irrationale, verberibus templi limitibus exturbetur.

Apoc. 4. 6.

§. 10. Inuenit euentes, & vendentes &c.
Exhorret Deus in templo fieri mercaturam, ubi data munera, etiam gratis, est qui tamen illa despiciat.

Aliam profero rationem, cur Dominus ingrederetur in templum, flagellum assumpsit, eam nimirum quam signat D. Greg. L. 4. Epist. estque valde familiaris: vt ostendat, quam ægre patiatur, vt auaritiæ vitium intret Ecclesiam. V. Epist. 7. L. 9. bigue illam abominatur Dominus: at verò in templo illam execratur acerbius, nec vlatenus patitur. Admirabilis fuit illa Amos vatis visio. Dicit: *Vidi Dominum stantem super altare;* quasi qui progredi velle: & qui fixam in templo illud Iudæorum antiquo sedem non haberet: hoc Dominus etenim nostris templis seruabatur; vel qui data o. era staret, vt intrantes in templum aspiceret in set lun præ ab eo metaphora, qui existens in templo, templo vt pro placito suo & distinctè videat eos qui in templo sunt, & illud ingrediuntur, erigit se in pedes: & si fieri possit, locum ascendit altiore.

Et modo se Deus prophetæ videndum obiecit, stantem super altare: & hæc tibi debet præfigere cogitationem, quando templum ingrederis: quod Deus sit in altari, qui suos